

Oriental Journal of Education

ORGANISATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR INSTITUTIONAL IMPLEMENTATION: INTEGRATING A METHODOLOGY FOR DEVELOPING ANALYTICAL THINKING INTO THE CURRICULUM, PROFESSIONAL COLLABORATION AND QUALITY MONITORING

Nizomiddin Makhmasaitovich Aliyev

Independent Researcher at Fergana State University

Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Science ID: FQD-0525-0088

Fergana, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: institutional implementation; analytical thinking; curriculum; professional collaboration; quality monitoring; assessment validity; sustainability.

Received: 25.09.26

Accepted: 26.09.26

Published: 27.09.26

Abstract: This article examines institutional conditions for implementing analytical thinking instruction. Theoretical synthesis connects curriculum design, professional collaboration and quality monitoring. A three-loop model, a responsibility matrix and an evidence-informed decision protocol are proposed. Implementation quality, individual analytical development and skills transfer are assessed separately.

INSTITUTIONAL JORIY ETISHNING TASHKILIY-PEDAGOGIK SHARTLARI: ANALITIK TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH METODIKASINI O'QUV DASTURI, METODIK HAMKORLIK VA SIFAT MONITORINGIGA INTEGRATSIYALASH

Nizomiddin Makhmasaitovich Aliyev

Farg'ona davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ilmiy identifikatsiya raqami: FQD-0525-0088

Far'ona, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: institutsional joriy etish; analitik tafakkur; o'quv dasturi; metodik hamkorlik; sifat monitoringi; baholash validligi; barqarorlik.

Annotatsiya: Maqolada analitik tafakkur metodikasini institutsional joriy etish shartlari tahlil qilinadi. Nazariy sintez o'quv dasturi, metodik hamkorlik va sifat monitoringini o'zaro bog'laydi. Uch konturli model, mas'uliyatlar matritsasi va dalilga asoslangan qaror protokoli taklif etiladi. Joriy etish sifati, individual analitik rivojlanish va ko'nikmalar transferi alohida baholanadi.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО ВНЕДРЕНИЯ: ИНТЕГРАЦИЯ МЕТОДИКИ РАЗВИТИЯ АНАЛИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В УЧЕБНУЮ ПРОГРАММУ, МЕТОДИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО И МОНИТОРИНГ КАЧЕСТВА

Низомиддин Максасайтович Алиев

Независимый исследователь Ферганского государственного университета

Доктор философии (PhD) по педагогическим наукам

Научный идентификационный номер: FQD-0525-0088

Фергана, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: институциональное внедрение; аналитическое мышление; учебная программа; методическое сотрудничество; мониторинг качества; валидность оценивания; устойчивость.

Аннотация: В статье рассматриваются условия внедрения методики развития аналитического мышления. Теоретический синтез связывает учебную программу, сотрудничество и мониторинг качества. Предложены рёхконтурная модель, матрица ответственности и протокол принятия решений. Качество внедрения, индивидуальное развитие и перенос умений оцениваются раздельно.

Kirish. Analitik tafakkurni rivojlantirish metodikasini oliy ta'lim muassasasiga joriy etish muammosi uni alohida mashg'ulotda qo'llash masalasidan farqlanadi. Biggsning konstruktiv muvofiqlashtirish yondashuvida ko'zlangan bilish amallari o'quv faoliyati va baholashda bir-birini qo'llab-quvvatlashi kerak [1]. Shundan kelib chiqib, mazkur maqolada metodikaning dasturga yozilishi emas, talaba bajaradigan vazifa, o'qituvchining didaktik harakati va tekshiriladigan natijaning o'zaro mosligi tahlil birligi sifatida olinadi.

Abrami va hammualliflar meta-tahlilida muloqot, autentik muammolar va mentorlik tanqidiy fikrlashni o'qitishning ahamiyatli komponentlari sifatida ko'rsatilgan [2]. Bu dalil analitik tafakkurga oid har qanday metodika samaradorligini avtomatik tasdiqlamaydi: ikki tushuncha o'zaro yaqin bo'lsa-da, ularning mazmuni va o'lchovlari aynan bir xil emas. Ushbu ishda analitik tafakkur muammoni ajratish, dalilni tekshirish, muqobil izohlarni qiyoslash hamda qarorni asoslash va qayta ko'rish amallari orqali operatsionallashtiriladi.

Coburn joriy etish ko'lamini faqat ishtirokchilar soni bilan emas, o'zgarish chuqurligi, barqarorligi, tarqalishi va unga egalikning mahalliy subyektlarga o'tishi orqali tushuntiradi [3]. EEF qo'llanmasi esa joriy etish jarayonida ishtirokchilar faoliyati, tashkiliy muhit va izchil jarayonni birgalikda hisobga olishni tavsiya etadi [4]. Mazkur yondashuvlar asosida tadqiqot savoli qo'yildi: o'quv dasturi, pedagoglar hamkorligi va monitoring qanday bog'langanda metodika bir martalik tashabbusdan qayta ishlab turiladigan institutsional amaliyotga aylanishi mumkin?

Maqolaning maqsadi analitik tafakkur metodikasini joriy etishning tashkiliy-pedagogik shartlarini tizimlashtirish, mas'uliyat va tekshiriladigan dalillarni bog'lovchi model hamda monitoring natijalarini amaliy qarorga aylantirish protokolini ishlab chiqish. Ilmiy hissa joriy etish sifati bilan talabning tahliliy rivojlanishini bir ko'rsatkichga birlashtirmasdan, ularning aloqasini tekshirish imkonini beruvchi loyihada ifodalanadi.

Materiallar va metodlar. Ish nazariy-metodik tadqiqot bo'lib, maqsadli narrativ sintez, tushunchalarni qiyoslash va didaktik modellash usullariga tayandi. Bibliografiyada 1996/2025-yillarga mansub 12 manba jamlandi: o'quv faoliyatini loyihalash [1–2], joriy etish va kasbiy hamkorlik [3–8], baholash, sifat ta'minoti va tadqiqot etikasi [9–12]. Tanlash mezonlari mavzuga aloqadorlik, muallif yoki rasmiy nashriyot orqali tekshirilish imkoniyati va tadqiqot kontekstining aniqligidan iborat bo'ldi. Bu to'liq qamrovli tizimli sharh emas.

Tahlilda mavjud dalil, boshqa sohadan ko'chirilayotgan nazariy tushuncha va ushbu ishda taklif etilgan loyiha qarori farqlandi. Avval tayanch tushunchalar ajratildi, keyin ular "shart, pedagogik mexanizm, tekshiriladigan mahsulot, tuzatish qarori" zanjiriga joylashtirildi. Qarama-qarshi talqinlar va qo'llanish chegaralari muhokama qilindi. Respondentlar, tajriba guruhlari yoki statistik samaradorlik ma'lumotlari yig'ilmadi; natijalar bo'limi empirik samara emas, ishlab chiqilgan modelni taqdim etadi.

Model ichki mantiqini tekshirish uchun ikki muqobil izoh ko'rib chiqildi: dasturdagi rasmiy o'zgarish real o'qitishni o'zgartirmasligi, yakuniy ball o'sishi esa aynan analitik rivojlanishni ifodalamasligi mumkin. Birinchi ehtimolga qarshi amaliyot mahsuli, ikkinchisiga qarshi yangi vaziyatdagi individual javob talabi kiritildi. Bunday nazariy tekshiruv empirik validatsiyaning o'rnini bosmaydi; u loyiha elementlarining bir-biriga zid kelmasligini va keyinchalik tekshirilishini ta'minlashga qaratilgan.

Natijalar. Uch konturli institutsional model. Taklif etilayotgan modelda institutsional joriy etish, metodikaning asosiy bilish amallarini o'quv dasturi, pedagogik hamkorlik va sifatni boshqarish jarayonlarida takroran ta'minlash tizimidir. Birinchi kontur o'quv natijasi, topshiriq va baholash dalilini muvofiqlashtiradi; ikkinchisi pedagoglarning birgalikda loyihalashi va amaliy o'rganishini tashkil etadi; uchinchi natijalarni tekshirib, dastur hamda resurslarga tuzatish kiritadi. Konturlar o'rtasidagi aloqa hujjat aylanishi emas, talabning tahliliy ishini takomillashtirish haqidagi qayta tekshiriladigan qaror bilan yakunlanadi.

Dastur xaritasida har bir analitik natija uchun mas'ul modul, topshiriqning murakkabligi, individual javob shakli va keyingi bosqich bilan bog'lanish belgilanadi. Masalan, pedagogik psixologiyada hodisa bilan talqinni farqlash, o'qitish metodikasida muqobil tushuntirishlarni qiyoslash, amaliyotda esa yangi vaziyatga dalilli qaror taklif qilish rejalashtiriladi. Bu ketma-ketlik amaldagi muayyan dastur tavsifi emas, muvofiqlashtirish tamoyilining loyiha namunasi [1]. Guruh

muhokamasi yakunidagi umumiy taqdimot individual analitik natijaning yagona dalili sifatida olinmaydi.

Metodik hamkorlikning pedagogik mexanizmi. Kasbiy o'rganish jamoalari haqidagi sharh hamkorlikni tashkiliy salohiyat va barqaror rivojlanish bilan bog'laydi [5]. Desimone kasbiy rivojlanishning mazmuni, mexanizmlari va ta'sirini izchil tushunchalar orqali o'rganish zaruratini asoslaydi [6]. Shu asosda metodik yig'ilish uchun loyiha sikli taklif etiladi: talaba ishini tanlash, topshiriqni birgalikda loyihalash, o'qituvchi harakatini sinab ko'rish, mashg'ulot dalilini kuzatish, mustaqil baholarni qiyoslash va qayta ishlangan vazifani takror sinash. Yig'ilish bayonnomasi bilan birga o'zgargan topshiriq va uning asoslanishi saqlanadi.

Sims va hammualliflar kasbiy rivojlanish dasturlarini anglash, motivatsiya, usullarni o'zlashtirish va amaliyotga singdirish mexanizmlari orqali tahlil qilib, nazariy model uchun shartli empirik qo'llab-quvvatlash topgan [7]. Shuning uchun ushbu loyihada seminarlar soni pedagogning metodik imkoniyati bilan tenglashtirilmaydi. Hamkorlikka ish yuklamasida vaqt ajratish, amaliy fikr-mulohaza, yangi pedagogni tanishtirish va topshiriqlar bankini yangilash uchun mas'ul shaxs belgilash taklif qilinadi.

O'zgarmas yadro va moslashtiriladigan shakl. Metodikaning o'zgarmas yadrosi sifatida muammoni aniqlashtirish, dalil va muqobil izohni tekshirish, asoslangan individual xulosa hamda reflektiv tuzatish belgilanadi. Vaziyat mavzusi, platforma, mashg'ulot davomiyligi va guruh tarkibi moslashtirilishi mumkin. Biroq muqobil izohni olib tashlash yoki individual javobni tayyor guruh xulosasi bilan almashtirish yadroni o'zgartiradi. Har bir moslashtirish uchun sabab, o'zgargan element, mas'ul, sana va qayta tekshirish sharti qayd etiladi. Mazkur chegara hozircha mualliflik loyiha mezonini bo'lib, tajribada aniqlashtirilishi kerak.

Mas'uliyatning uzluksizligi uchun modul jamoasi topshiriq va talaba ishini, kafedra hamkorlikning pedagogik sifatini, dastur rahbari esa modullararo bog'lanishni tekshirishi taklif etiladi. Sifat bo'limi mazmuniy ekspertizani almashtirmaydi, balki dalilning yetarliligi va qabul qilingan qarorning bajarilishini kuzatadi. Talabalar vakili topshiriqning tushunariligi, qayta aloqa va ish yuklamasi haqidagi fikrlarni muhokamaga olib kiradi. Shu tariqa metodik tashabbus bir pedagogning shaxsiy tajribasiga qaram bo'lib qolmasligi ko'zda tutiladi.

Natijalar: tashkiliy-pedagogik shartlar. Modelning tashkiliy yechimi 1-jadvalda keltirilgan. Undagi vazifalar lavozimlarning majburiy milliy ro'yxati emas: muassasa o'z tuzilmasiga mos mas'ullarni belgilaydi. Har bir shart hujjatning mavjudligi bilan emas, o'quv amaliyotida tekshiriladigan mahsulot va keyingi qaror bilan bog'lanadi.

1-jadval. Institutsional joriy etish shartlari va tekshirish matritsasi

Institutsional shart	Mas'ul va asosiy amal	Tekshiriladigan dalil	Monitoringdan keyingi qaror
Dastur muvofiqligi	Dastur rahbari va modul jamoasi: analitik natijalarni bosqichma-bosqich bog'lash.	Natija-topshiriq-individual javob xaritasi; murakkablik ketma-ketligi.	Takror yoki bo'shliq aniqlansa, modul mazmuni va ketma-ketligini tuzatish.
Yadro va topshiriqlar banki	Modul jamoasi: muqobil izoh, dalil va mustaqil xulosani saqlash.	Versiyalangan keyslar, talaba namunalari, moslashtirish sababi.	Yadro yo'qolsa topshiriqni qayta loyihalash; shakliy moslashuvni hujjatlashtirish.
Metodik hamkorlik	Kafedra va mentor: birgalikda rejalash, kuzatish, fikr-mulohaza.	Qayta ishlangan topshiriq, kuzatuv qaydi, o'zgartirish asosi.	Muammo takrorlansa, namoyish va qayta sinov uchun ish vaqti ajratish.
Baholashning izchilligi	Baholovchilar jamoasi: umumiy mezon, mustaqil tekshiruv, kalibrlash.	Dastlabki alohida baholar, mezon bo'yicha farqlar, kelishuv qaydi.	Kelishmovchilik manbaini aniqlash, tavsiflarni aniqlashtirish va qayta tekshirish.
Etik va tahliliy monitoring	Sifat bo'limi va talabalar vakili: jarayon hamda individual natijani ajratish.	Manbasi aniq ko'rsatkichlar, anonimlashtirilgan ishlar, talabalar fikri.	Dalil yetishmasa qo'shimcha tekshirish; noqulay oqibatda shartlarni tuzatish.
Resurs va davomiylik	Rahbariyat va kafedra: vaqt, mablag', yangi xodimni tayyorlash.	Ish yuklamasi, resurs rejasi, kirish tayyorgarligi, yangilangan materiallar.	Bir shaxsga qaramlik yoki ortiqcha yukda vazifa va resurslarni qayta taqsimlash.

Tayyorgarlik bosqichida amaldagi topshiriqlar, baholash amaliyoti, ish yuklamasi va resurslar holati aniqlanadi; talabalar ham muammolarni belgilashda qatnashadi. Cheklangan sinovda bir-biri bilan bog'langan modullar tanlanib, topshiriqlar banki, rubrika va o'zgartirishlar reyestri sinab ko'riladi. Kengaytirish faqat joriy etish dalillari, talaba ishlari va resurs xarajatlari birgalikda muhokama qilingach rejalashtiriladi. Barqarorlashtirish bosqichida yangi xodimni tayyorlash, materiallarni yangilash va monitoringga javob berish muntazam ish tartibiga kiritiladi.

Mazkur to'rt bosqich universal muddat yoki majburiy ketma-ketlik sifatida emas, EEFning izchil joriy etish yondashuvi [4] va Coburning barqarorlik haqidagi konsepsiyasi [3] asosidagi loyiha sifatida beriladi. Har bosqich yakunida "davom ettirish", "shartlarni tuzatish" yoki "qayta sinash" qarori, uning dalili va mas'uli qayd etiladi; tasdiqlashning o'zi muvaffaqiyat dalili hisoblanmaydi.

Natijalar: sifat monitoringi va qarorlar. Proctor va hammualliflar joriy etish natijalarini xizmat va yakuniy ta'sir natijalaridan ajratadi [8]. Bu konseptual farq asosida uch qatlamli monitoring taklif

etiladi: tashkiliy bajarilish, pedagogik jarayon sifati va individual tahliliy rivojlanish. Birinchi qatlamda qamrov, resurs, moslashtirish va davomiylik; ikkinchisida metodikaning yadrosi, topshiriq sifati hamda fikr-mulohaza; uchinchisida yangi vaziyatdagi mustaqil tahlil tekshiriladi. Ular bitta “samaradorlik indeksi”ga qo‘shilmaydi, chunki turli savollarga javob beradi.

Ko‘rsatkichning mazmuni va hisoblash chegarasi

Dastur muvofiqligi uchun hujjatlashtirilgan qamrov ko‘rsatkichi taklif etiladi: $Q = (n / N) \times 100\%$. Bunda N- oldindan tekshiruvga kiritilgan modullar soni; n- o‘quv natijasi, unga mos topshiriq va individual baholash dalili bog‘lanishi tasdiqlangan modullar soni. N nol bo‘lsa ko‘rsatkich hisoblanmaydi. Dalili taqdim etilmagan modul “tasdiqlanmagan” deb qayd qilinadi; bu unda sifatli o‘qitish bo‘lmaganini isbotlamaydi. Q tashkiliy tekshiruv ko‘rsatkichi bo‘lib, talaba tafakkurining o‘sishi yoki sababiy ta’sir o‘lchovi emas.

Individual natija uchun olti belgi tavsiya etiladi: muammoni chegaralash, manba sifatini tekshirish, sababiy va tavsifiy mulohazani farqlash, muqobil izohlarni qiyoslash, qarorni dalillash hamda qarshi dalildan so‘ng xulosani tuzatish. Har bir belgi tavsifiy, qisman asoslangan, izchil asoslangan va qarshi dalilni hisobga olgan refleksiv javoblar orqali ajratiladi. Transfer esa sifat darajasidan alohida, yangi vaziyatdagi topshiriq orqali tekshiriladi. Bular tayyor validlangan darajalar emas; aniq javob namunalari bilan ekspert sinovi va pilot tekshiruvdan o‘tkazilishi lozim. Yakuniy xulosada mezonlar profili saqlanadi, umumiy ball farqlarni yashirmaydi.

Baholovchilar avval bir xil ishlarni mustaqil tekshiradi; dastlabki baholar keyingi kelishuv bilan almashtirilmaydi. Rubrika, namunalar va baholovchini tayyorlash muvofiqlikni kuchaytirishi mumkin, biroq rubrika o‘z-o‘zidan validlikni kafolatlamaydi [9]. O‘lchash standartlariga muvofiq, dalillar aynan rejalashtirilgan talqin va foydalanishni qo‘llab-quvvatlashi kerak [10, 11–13-b.]. Shu sababli yangi keysdagi mustaqil javob, individual fikrlash izohi va amaliyot mahsuli qiyoslanadi; baholovchilar kelishishi mazmunning to‘liq o‘lchanganini anglatmaydi.

Monitoring to‘plamida o‘qitilgan vazifa va yangi keys natijalari aralashtirilmaydi. Taqqoslanadigan topshiriqlarda mavzuga oid tayanch bilim, murakkablik va yordam sharti qayd etiladi. Mazmuniy ko‘makdan oldingi individual javob alohida saqlanadi; yordamdan keyingi tuzatish mustaqil natija sifatida hisoblanmaydi. Qo‘llanilgan baholash mezonlari versiyasi ham qayd etilib, mezon o‘zgargan bo‘lsa davrlararo farq bevosita o‘rish deb talqin qilinmaydi.

Dalildan tuzatish qaroriga o‘tish. Yadro amallari bajarilmagan holatda avval pedagogik yordam va tashkiliy to‘siqlar tuzatiladi; metodika samarasiz deb hukm qilinmaydi. Jarayon bajarilgan, lekin yangi vaziyatdagi natija past bo‘lsa, topshiriq mazmuni, mustaqillik talabi va baholashning mosligi tekshiriladi. Ijobiy siljish kuzatilsa, uning turli guruhlariga taalluqliligi va resurs jihatdan davom ettirilishi baholanadi. Talabalar ishiga nomutanosisib yuk, tengsiz imkoniyat yoki ma’lumot xavfsizligi muammosi aniqlansa, kengaytirish to‘xtatilib shartlar qayta ko‘riladi.

Qaror mezonlari sinov boshlanishidan oldin muassasa kontekstida belgilanadi; monitoringni takomillashtirish qarorlari bilan bog'lash QAA yondashuviga ham mos keladi [11].

Muhokama. Taklif etilgan modelning farqi tashkiliy faoliyat va o'quv natijasini yagona hisobdorlik ko'rsatkichida eritmamasligidir. Biggsdagi didaktik moslik [1] bu yerda o'qituvchilar hamkorligi va boshqaruv qarori bilan bog'langan; Coburndagi chuqurlik va barqarorlik [3] esa metodika yadrosi hamda mas'uliyatning jamoada taqsimlanishi orqali aniqlashtirilgan. QAAning dastur, resurs, talabalar ishtiroki va monitoringni bog'lash talablari qiyosiy tayanchdir [11]; ular O'zbekiston oliy ta'limi uchun majburiy norma sifatida talqin qilinmaydi.

Manbalar konteksti natijalarni ko'chirishni cheklaydi. Sims va hammualliflar sharhida oliy ta'lim tadqiqotlari chiqarib tashlangan; kasbiy rivojlanish komponentlari alohida randomizatsiya qilinmagani ularning individual sababiy ta'sirini qat'iy ajratishga imkon bermaydi [7]. EEF tavsiyalari maktab ta'limiga yo'naltirilgan [4], Proctor modeli esa sog'liqni saqlashdagi joriy etish tadqiqotidan kelib chiqqan [8]. Shu bois ular bu maqolada samaradorlik isboti emas, pedagogik oliy ta'limda tekshiriladigan loyiha uchun nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

Shartli vaziyat sifatida seminarda dalillashni yaxshi bajargan talabaning amaliyotda boladagi qiyinchilikni yagona sabab bilan izohlashi olinadi. Buni darhol transfer yo'qligi deb baholash o'rniga seminar ko'magi, amaliyot topshirig'i, mentoring talabi va talabaning mustaqil javobi tekshiriladi. Taklif etilgan yechim, topshiriqni qayta moslashtirish, individual muqobil izohni talab qilish va boshqa vaziyatda takror tekshirish. Bu real kuzatuv yoki o'tkazilgan tajriba natijasi emas, qaror protokolining ishlashini tushuntiruvchi misoldir.

Empirik tekshirish va tadqiqot cheklovlari. Modelni sinash uchun boshlang'ich, modul yakunidagi va keyingi amaliyot davridagi baholashlar loyihalanadi; muddatlar akademik taqvimga ko'ra oldindan belgilanadi. Qiyoslashda boshlang'ich tayyorgarlik, fan mazmuni, pedagog va guruh ta'siri hisobga olinishi, guruh darajasidagi joriy etishda talabalar mustaqil takroriy birlik deb olinmasligi kerak. Imkon qadar qiyoslash guruhi, mazmunan parallel topshiriqlar va guruhni bilmay baholash qo'llanadi. Natijalardagi yo'qolgan kuzatuvlar alohida ko'rsatiladi; oldin, keyin farqi o'z-o'zidan sababiy samarani isbotlamaydi.

Asosiy cheklovlar, maqsadli va asosan ingliz tilidagi manbalar tanlovi, mahalliy empirik tekshiruvning yo'qligi hamda taklif etilgan mezonlarning validlanmaganligidir. Talaba ishlarini tadqiqot uchun qayta ishlatishda ixtiyoriy rozilik, shaxsni aniqlash imkonini cheklash va o'qituvchi, tadqiqotchi vakolatlari to'qnashuvini boshqarish rejalashtiriladi [12]. Muassasa ruxsati individual rozilikni avtomatik almashtirmaydi; baholash va tadqiqotda ishtirok etish bir-biriga majburan bog'lanmasligi lozim.

Xulosa. Institutsional joriy etish uchun o'quv natijasi va topshiriq muvofiqligi, dalilga tayangan metodik hamkorlik hamda tuzatish bilan yakunlanadigan monitoringni birlashtiruvchi

model taklif etildi. Uning amaliy mahsullari, dastur xaritasi, mas'uliyatlar matritsasi, yadro va moslashtirish chegarasi, ko'rsatkichlar talqini hamda qaror protokoli. Tashkiliy bajarilish, individual analitik rivojlanish va transfer alohida tekshiriladi. Model samaradorligi hozircha tasdiqlanmagan; keyingi vazifa uning amalga oshiriluvchanligi, baholash validligi va turli sharoitlardagi natijalarini empirik tekshirishdir.

Nashr deklaratsiyalari: moliyalashtirish, manfaatlar to'qnashuvi va muallif hissasi haqidagi ma'lumotlar muallif tomonidan to'ldiriladi. Generativ sun'iy intellekt yordamida tayyorlangan ushbu qo'lyozma muallifning ilmiy tekshiruv va jurnal siyosatiga muvofiq deklaratsiyasini talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1] Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*, 32, 347–364. <https://doi.org/10.1007/BF00138871>
- [2] Abrami, P. C., Bernard, R. M., Borokhovski, E., Waddington, D. I., Wade, C. A., & Persson, T. (2015). Strategies for teaching students to think critically: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 85(2), 275–314. <https://doi.org/10.3102/0034654314551063>
- [3] Coburn, C. E. (2003). Rethinking scale: Moving beyond numbers to deep and lasting change. *Educational Researcher*, 32(6), 3–12. <https://doi.org/10.3102/0013189X032006003>
- [4] Education Endowment Foundation. (2024). *A School's Guide to Implementation* (3rd ed.). EEF. Rasmiy manba (murojaat sanasi: 17.09.2026).
- [5] Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7, 221–258. <https://doi.org/10.1007/s10833-006-0001-8>
- [6] Desimone, L. M. (2009). Improving impact studies of teachers' professional development: Toward better conceptualizations and measures. *Educational Researcher*, 38(3), 181–199. <https://doi.org/10.3102/0013189X08331140>
- [7] Sims, S., Fletcher-Wood, H., O'Mara-Eves, A., Cottingham, S., Stansfield, C., Goodrich, J., Van Herwegen, J., & Anders, J. (2025). Effective teacher professional development: New theory and a meta-analytic test. *Review of Educational Research*, 95(2), 213–254. <https://doi.org/10.3102/00346543231217480>
- [8] Proctor, E., Silmere, H., Raghavan, R., Hovmand, P., Aarons, G., Bunger, A., Griffey, R., & Hensley, M. (2011). Outcomes for implementation research: Conceptual distinctions, measurement challenges, and research agenda. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 38, 65–76. <https://doi.org/10.1007/s10488-010-0319-7>

[9] Jonsson, A., & Svingby, G. (2007). The use of scoring rubrics: Reliability, validity and educational consequences. *Educational Research Review*, 2(2), 130–144. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2007.05.002>

[10] American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education. (2014). *Standards for Educational and Psychological Testing*. AERA. Rasmiy manba (murojaat sanasi: 17.09.2026).

[11] Quality Assurance Agency for Higher Education. (2024). *UK Quality Code for Higher Education*. QAA.

[12] British Educational Research Association. (2024). *Ethical Guidelines for Educational Research* (5th ed.). BERA.